

Не по такъв ли синъ чезне „Гусларева майка.“ Той вредомъ ходи, но нищо му сърцето не задържа.

„Кога сж редомъ въ хорото, като имъ свиря да хопатъ — червени като ябълки, вси ми допадатъ на сърце. Откъсна ли една отъ хоро, дома да я доведа — на жълта дюла ще мяза?.

Межъ първи пръвъ, той и тукъ не е като всички. Равенъ въ борбата нѣма — но постигне ли побѣда — бѣга. Защото стихията е неговата природа. „Борба“. Такива сж борческитѣ натури и въ дѣйствитѣлность.

Пакъ „насретникъ“.

Ето „Нѣхранимайка“ — зарѣзалъ, собствено благо за да се засгъпи за общото.

Стоянъ нѣма нищо, ни добитъкъ който да пасе на мѣрата за която е споръ. Ала не истрайва и самъ повежда свада и си набѣлява. Послѣдната идилия е изъ гражданския животъ на селото ни, ала, вѣренъ на себе, Тодоровъ се е надмогналъ надъ натуралистичниятъ русунъкъ и ни дава черти отъ психологията на любимитѣ му несретници.

За Бога, нима велико, достойно за почетъ нѣма и въ безцвѣтната борба съ нужди и неволи, на бѣдния чернотрудящъ се?

„Отхрани ли ти едно дѣте? — говори оскърбената отъ „несретникъ“ синъ, майка —

Доде ли еднажъ да ми донесешъ клечка дърва или въ нещо да ми отменишъ ржцете... да ми остане и менъ време да помисля за душата си... Даваше ѝ ризата отъ гърба си, „защото азъ прѣдяхъ и те обличахъ.“

(„Райски ключаръ“)

Въ сжщиятъ смисълъ негодува отъ Христа тракиеца отъ „Въ сѣнката на назорянина“. И тоя антогонизъмъ е голѣма проблема останала недоразрѣшена въ душата на поета.

Наистина, разковничето, като да е намѣрено и циганката давайки на св. Петъръ повясмо получено отъ майка му, съветва:

„Вземи го и иди я извлечи еъ него отъ пѣкъла. Ако не ѝ се е досвидяло когато ми го даде, то нема да се скѣса“.

Т. с. доклѣ сж спазени добри пориви допира не е изключенъ, а заедно съ това и залога за издигане Другадѣ, обаче, такъвъ опитъ не чамираме. Така сж противопоставени волната несрета и юнашко нехайство отъ една страна и тѣжката поробваща грижа на „Угледенъ“ кжщовникъ отъ друга — въ „Негова синъ“.

И слѣдъ разочарованиятъ прилѣвъ въ „Касандра“ че подиръ всѣки празникъ иде грижа, послѣ всѣка побѣда — скука, въ своя „Епйлогъ“ Тодоровъ въ вечерни тонове и съ чудно обаяние меланхолично мисли за миналото си отива, че то е къмъ